

7940

Minchupalle - Telugu Polupu

A MODERN POETICAL WORK

Author :

N. VENKATA RAO. M. A.

మించుపల్లె-త్రైలుంగుపొలుపు

పద్యకృతి

కృతికర్త:

నిడుదవోలు వేంకటరావు, ఎమ్. ఏ.,

ఆంధ్రోపన్యాసకుడు, మదరాసు విశ్వవిద్యాలయము

శ్రీరామ : 'శ్రీరామ' ప్రస్తుత ముద్రితము.

P. I. C: Q. H. Ms. No. 469-17-2-1947.

వెల రు. 1—0—0

మున్నుడి.

పండ్రెండేండ్లనాడు శ్రీగంటి సూర్యనారాయణశాస్త్రి గారు కల్యాణి సంక్రాంతిసంచికలో నిందుండి కొన్ని పద్యములఁ బ్రకటించిరి. నాల్గేండ్లక్రింద కాకినాడలో శ్రీ పీఠికాపుర మహారాజు కళాశాలా ప్రథమశాస్త్రపరీక్షావిద్యార్థులు నన్ను ప్రోత్సహించి, యిందుండి యేబదిపద్యములుగల కొంతభాగము పుస్తకముగఁ బ్రకటించి, యా ప్రతుల నన్నింటిని వ్యత్యయించిరి. నాటినుండి యెందఱో దీనినంతెటిని ముద్రింపఁగోరిరి. నేడు దీనిని పూర్తిగా ముద్రించి ప్రకటించుట కనుష్ఠ యిచ్చిన ప్రస్తుత మదరాసు విశ్వవిద్యాలయాధికారులకు నేనంతయుఁ గృతజ్ఞుడను.

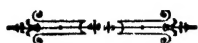
నిడుదవోలు వేంకటరావు, ఎమ్. ఏ.

తెలుగు పాలుపు.

కాచినవాడనో యొరులు కాలిడకుండ నెడందవాకిల్న్
చూచినవాడనో యెఱుక సోదన దీవియఁ బుట్టుగుట్టులన్
నేచినవాడనో తెలివి నించెడు వేలుపు బాసపోకడల్
ఏ చదురైన లేక తలయెత్తినకైతకు నెట్టివేరకో !

మే ల్.

తెలుగు పాలుపు.

1. తెలుగు తల్లి.

ఉ. తీరును తీయముం గలుగుతేట తెనుంగను పాలువోసినన్
కూరిన కూర్చి గన్న కొడుకుం బలి పెంచిన తెగుతల్లినిన్
గారవ మారఁగా నెడఁద గద్దయ కొల్వున మిచ్చుఁ బూల కై
వార మొనర్చి కైతఁద లారతి నిచ్చెన నిండువేడుకన్. 1

ఉ. కానఁగరానివేర్కి దస కమ్మనిపాలను పెంగరించి పూఁ
దేనియ యుద్గుఁబట్టి తమిదీరఁగ జాజుల తొట్లఁబెట్టి బో
బో ననుఁగన్నతండ్రియని బోడగుకోయిల పాటపాడుచున్
తానయి పెంచు నా తెనుగుతల్లినిఁ గొల్చెద నెల్లవేళలన్. 2

ఉ. ఏయమఁ జూడఁగాఁదలఁపు లెక్కటి చిక్కులదారి నేఁగఁగా
నాయన! రావ! తొల్లినుడి నంటులు సొంటులు గల్లుప్రాబడిన్
బోయితి వంచు కొందెనుఁగు బువ్వను కిబ్బపు పైఁడిగిన్నెలో
నే యమఁబెట్టు నాయమకు నింతల నంతల గేల్చిగిడ్చెదన్.

ఉ. వ్రా యలవెల్లఁ బండికయి వ్రాలఁగ, నేరుపు కూర్పు పోకడలో
వా యలవెల్ల నిండి దయవాఁజఁగ, మేటి తలంపు రాసులన్
తీయని వాకిభుల్ వెలికిఁ దీసి యొసంగిన తెల్గుతల్లినిన్
తీయని కైతకానికలఁ దేపకుఁ దేపకుఁ దెచ్చి మ్రొక్కెదన్. 4

అం గు పా లు పు

చ. ఓడలి కుడుళ్ళిలోన నలొత్తిన వెన్నునులైన మొల్క దా
కడకువ నెండ సీతునను గాలిని చూపులపోకులందు నొ
నిడుమలఁ జెందకుండ తమినేచి తనర్పఁగ, పూలుపిండియల్
పొడమఁగ మ్రాని గట్టి తనముం గనఁజేసెడు తెల్లతల్లియన్.

చ. నెనసిన కూర్చి చేఁ జెమరు నెత్తురుగా నొడలెల్ల కన్నులై
యెనయఁగ, పెంపునేయ నొడలెల్లను చేతలుఁగాఁగ, పేర్చి మై
నెనసిన యట్లు నిల్వ నొడలెల్ల నెడందఁగఁ దోషఁజేయు నా
యనుఁగు తెనుఁగుతల్లి తనియం గని నేయుత తెల్లవారిసన్.

తెలుఁగు కైసరి.

చ. ఎడములనాఁగి, సూదిమొనకించుకోటిడ రాక, యొక్కటన్
కడలకు నొత్తి, గాలినలె కంటికి నందక, మింటిపోలికిన్
నిడివి వెడల్పులేని యొకసిండుతనర్పున నొప్పువేలుపుం
బొడవు తెలుఁగునట్టి నెఱపొడిమిఁ దెప్పిరి తెల్లకై సరల్. 7

చ. పలుకులఁ జెప్ప, చేతలనుఁ బట్ట, తలంపుల నిల్వరింఁగాఁ
గొలదికి మీఱునట్టి వెలుఁగుం బొడవెల్ల తెనుఁగుమాఁడలో
గొలదికిఁ దెచ్చిమింటి మఱుగుం గలవేలుపు చేతలన్ని యన్
గలుగఁగ జెసి రి తెనుఁగుఁ గబ్బపుటద్దమునందు కై సరల్. 8

ఉ. లోచన పండు చూపులకు లోవెలిఁ గానని వెల్లుదీవియన్
వాచను వందగాఁ దెలుఁగు వాకిట నెత్తినవారు, కబ్బముల్
వాచవి తేనెచే నెఱుక వల్లియఁ బూచిన పూవుతెత్తులన్
దూచినవారు, పల్కు చెలినోములపంటలు, తెల్లకై సరల్. 9

ఉ. కోయనునాటనూడి తన క్రొంజపు లెల్లను కొల్లఁగాఁగమీ
కోయన కైత క్రొన్నవలకు న్నెలవౌ నెలమామిగున్నపై
కోయిల కైసరుల్ విపురు కుత్తుక నొత్తుచుఁ బాడి రింపుగా
తీయన తీయనై వలపుఁ దేనియ లూలు తెనుంగుతోఁటలోన్.

ఉ. ప్రాత్రయుఁ గ్రొత్తమేలికలఁబులఁ కూర్చిన కొల్లఁబోతఁగాఁ
చేతలలోన క్రొమ్మెటుఁగు చేపలు నించినవారు, మోముపై
ప్రాతలలోన గల్లు నెఱవంకలు దిద్దినవారు, పుట్టుతొల్
కూతకు నూతనై సుతినిఁకూర్చెడువాగు తెనుంగుకైసరుల్.

ఉ. డొపిరితిత్తచే నురుపు లూరినవారలు, మింటి యింటికిన్.
దాపున నిల్వఁగాఁ దలపు దాఁచు బెట్టికవాగు, డెందపుం
దోపిడికాని శుండుడుకుఁ దూల్చిన వారలు; నెంప ప్రోవులో
చేపినవారు, కూరుముల చిక్కనిపాలను తెల్లుకైసరుల్. 12

చ. మినుకు మినుక్కురంచు కొడిగిక్కిలి గట్టుచు, మేనికూటిలో
కునుకు చెడందగుంచియనుఁగూర్చినూనియనూలుబొట్టులన్
మనుగడ బోతి డాలెగసం జనఁ ద్రోసిరి నిండు వెల్లఁగా
మనుగడ పొత్తమెల్ల పలుమాలులు విప్పిరి తెల్లుకైసరుల్.

ఉ. కల్ల నిజంబుగాఁగఁ గనకట్టుచు, నొమ్మిది చిల్లిబొందిలో
కల్లడిగాఁగ నించి తమకం బనునీటికి, మేనిచేనిలో
పొల్లలడంచి, పెన్నునురుప్రోవులనూర్పుచు, మాలురూపులై
చెల్లని నాణెముల్ తిరుగఁ జెల్లఁగఁజేసిరి తెల్లుకైసరుల్. 14

చ. కుమరుగ మింటి వీరియగుగుం బడి వేలుపు టొజ్జపజ్జలన్
కొదవడకుండగా నొడలికూర్చుకొని పొత్తము నెల్లచక్కఁగాఁ

తెలుగు పాటలు

జదివిన శ్లోనిగ్గు వెయి చాయల పాయలు వాటునట్లుగా
నెడగుడి తొన దీవియల నెత్తినవారు తెలుంగుకైసరల్. 15

ఉ గుత్తంగం గొట్టి మొక్కయెడఁగూర్చినవానినిజూడరండటం
చుత్తులయెల్ల త్తిన మెలుంగులొత్తంగజూపుచు తెల్లుకైసరల్
గుత్తపుం గట్టచే నొడలి కూర్పునఁగల్గిన నూలు రెకులన్
చిత్తిగుల్లెల పుదుగు చెన్ను దలిర్ప దెనుంగుటంగడిన్.

ఉ చిత్తగుల్లెల గ్రాసి గజవేతను కన్నులు గల్లనట్లుగా
నుత్తుల నెల్లజ్జు రస ముప్పయనంగ, పూలకాన్పున్
కత్తుల బొనుబొన మెరికం గనశేసి రచుంగుచేతచే
పొత్తుల పుచ్చున్ బ్రగకుపూసలు గూర్చి తెల్లుకైసరల్.

ఉ బండమి ని పురింపు నెడి రొత్తుల నాడెడికూర్చి యాటలో
జంటతనంపుని డుల జాతీనసొమ్ము మెలుంగువెట్టుచున్
కంటును మహా గజగాజిగితో కడచన్నె చెచ్చుచున్
దండలుగా గ సీతచుగు నాటచు నిల్పిరి తెల్లుకైసరల్. 8

ఉ మున్నుడి పాపులెల్ల ముసుమున్నుడి వోవనివెల్పుబాసలో
వన్నెల చిన్నెలం చెలుంగువాడికి గాగ నొనర్చి రింపుగా
క్రొన్నును గన్త వేచ నొడగూర్చినవారలు మేలి తెల్వీచే
కన్నడగంగుల ని నెడ కన్నడి జూపిరి తెల్లుకైసరల్. 19

చ. బ్రదుకిను నెత్తపుం బలకపై తగుసారె లొడల్లి వాకిళుల్
గదియఁగనన్నె పున్నెములుగా నొడఁగూర్చినరెండునట్టులున్
పదిపదులైన వెచ్చుసురు పందెము లొడ్డుచు, మేనిపీటపై
పదిలపుజూద మాడు పరిపాటిని దెల్పిరి తెల్లుకైసరల్. 20

చ. వలపులు నించునట్లు చలువల్ వెదజల్లెడు పండువెన్నెలల్
వలపులు నించి మేని చెలువంబునఁ దెచ్చెగ లొప్పనట్లులఁ
నిలుకడఁగల్గి కొమ్మెఱుగు నేలపయి న్నడయాడునట్లులఁ
తెలుగునఁ చాటుకై తలను దీర్చినవారు తెలుంగుకై సరుల్.

చ. మురుపుగఁగఱ్ఱతావులుగముల్కొనుతావుఁగండివచ్చి, లేఁ
బొరలను ముద్దువెట్టి యెడ పుప్పొడిరాచి తీవఁ న్నెకున్
మెరవడి నెల్ల నించి మెలమెల్లఁగ నెల్లఁ మేలుకొల్పు తె
మ్మెరలు తెనుంగుతోట నెలయింపుఁగ నించిరి తెల్లుకై సరుల్.

చ. దిరిసెన పూలపానుపుఁగ, తేనియవాఁగుగ, మించు చల్వరా
యరఁగుగ, పేర్చి యూటలనుసంటిన కాలువగాఁగ, కబ్బపుం
సిరిజవరాలి సోయగపు చిన్నెలకు న్నెలవైనయట్లుగా
యరలఁగఁజేసి రితెనుగునందున కైతల తెల్లుకై సరుల్. 23

ఉ. సొన్నపువన్నెదిన్నియల చుక్కలపూఁబొదరింటిలోపలన్
కన్నె మెఱుంగుటల్లికల గట్టితనంబున మించు త్రాళ్లచే
కొన్నెలవంకికొమ్మలనుగూర్చిన యయ్యెలలోన మించు చా
ల్లొన్న తెఱుంగుతోతళుతళుక్కని యూఁగెడు తెల్లుకై సరుల్.

సీ. ఆనక వేలుపుందేనియ తరితిపు

చవి యిట్టిదని చెప్పఁజాలువారు

అంటక తొలుకారు టందంపు కొమ్మించు

తళు కిట్టిద యటంచుఁ దెలుపువారు

చూడక యెల్లఁగ జొక్కించుమరు మించు

సొగ సిట్టిద యటంచుఁ జూపువారు

తెలుగు పాటలు

వినకయ చదలేటి వెలువలోపలి

జలజల యులివును దెలుపువారు

మూడురూపుల మొదలైన మొదటిరూపు

వలకువలు మించ నెదయను పలకమీద

చిత్తరువువ్రాయు వన్నువ చేవవారు

తెనుగు కై సరులను తలపునకు దెత్తు.

21

సీ. విలువగట్టినవారు వేల్పుటంగళ్లలో

నిలవైన తొమ్మిది నెలలపంట

వెలుగుజేసినవారు పనువీటివీడిలో

కబ్బంపు లనియెడికాగడాల

అటుగుడిసినవారు తఱచైనకై తనా

దలమగుగందగబు తలపుసాన

మేటుగుండెట్టినవారు మేలువేలుపుసొమ్ము

తరకిటింపులమేలి యొరయికిలను

అలతి వలతిగ, నిందునందులను, లోన

వెలిని బయలున నెక్కిటి వెలుగు నెల్ల

పలుకులో నిల్వరింపగ వలెత్తులైన

తెలుగుకై సరులను తలపులకు దెత్తు.

22

సీ. ఆణిముత్యం తో నలవేల్పుతేనెతో

మంచుతో, మేటిరాయంచతోడ

పాలతో, చెన్నగరా తో, వెన్నెల

బాచుతో కొన్నెలరాలతోడ

చుక్కతో, కపురంపుముక్కతో, జేజేల
యిక్కతో, మంచులచక్కతోడ
సప్పుతో, విరిమల్లెపుప్పతో, తెఱగంటి
బువ్వతో పలుకుల యవ్వతోడ
నీటితోడను పాలమున్నీటితోడ
వెండితోడను, నలవెండికొండతోడ
తెలుపుగలవాని నెల్లను గలయఁగూర్చి
తెలుగుకై సరి తనవేరు తెలుపుకొనును.

27

తెనుఁగు కబ్బము.

నీ. నిండువెన్నెల తెలినిగ్గంత యొక్కవో
కరువునఁ జోసెడు గట్టితనము
పాలమున్నీటవైఁ బడునలలను దెచ్చి
గండరు వొనరించు నిండుదనము
పలువన్నెరూపురేకల నుట్టిపడునట్లు
చిత్తరువులు వ్రాయుచేదనము
విన్ను వాఁకఁ జెలంగు పెన్నురువంతయు
నొక్కరూపునఁ జేర్చు నొఱపుదనము
చూచినదియెల్ల నొకక్రొత్తసాగసుదోష
చూడనిది యట్ల చూపెడు నూటిదనము
తెనుఁగుమాటల నిమిడించు తెఱపుగనిన
కై సరులకబ్బములు తొల్లి వాసి గాంచె.

28

తెలుగు పాటలు

చ. జీవితాంతరం లోంటి కడుగులు తగ్గులు పేరజంపుట
గల్గికలు, వింతవంత నెఱగారవముల్, నెఱజవ్వనంబునన్
కులుకు మెఱుంగుజూపుతఱుకుల్ బెళుకార తెలుంగుకబ్బముల్
పొలములై నక్రొత్తవలపుల్ తలపుల్ సొలపుల్ వెలార్చెడిన్.

క. నుడులబెడంగును, నడకల
యొడికము, వడివడితనంబు నుడివోవనికూ
ర్పడరించు చదువుచదురును
కడివోవని తలపు తెలుగు గబ్బపుదొడవుల్. 30

ఉ. ఏను తెఱంగు టించులకు నెక్కిటి తీపులు, రెండునాల్గులొ
దేనియల్లెబట్టి పడదేర్పుల, కిమ్మని యూర్పుదావిన్
పూనకముల్ తెలుంగు పొలుపుంగలగబ్బము లెల్లయొప్పెడిన్
జానగుపల్కు చాన యరజాటుసిగన్ విరజాజిపూవులై. 31

ఉ. గాణలు కైసరుల్ తెనుగుకైతల తీవలసూటి మీటుచో
గ్రేణి యొనర్చుచుం బలుకిరింపుచు నుండుతెనుంగుకిన్నరల్
రాణు దల్లిర్ప, పల్కుజవరాలి మెఱుంగు తుఱంగలించునొ
డ్డాణపుపైడిమువ్వలగడల్కొను మవ్వములై నసవ్వడుల్,

ఉ. ఆణిమెఱుంగులొ తెలుగుటందపువ్రాలను గ్రాలుజిల్లులన్
పోణిమి మీఱుగాఁ దలపుబొందున, గంటపుసూదికుట్టుచే
రాణును పల్కులేమ తెలిరంగు సురంగుచెఱుంగునందు సూ
యాణముగాఁగఁ గబ్బముల నాదట నల్లిరి తెల్లకైసరుల్. 33

ఉ. అందము చందముంగలుగు నచ్చుతెనుంగు తెలుంగులింపగున్
చెందవ విందుకందు తొలిచిందినచిందులు పల్కులేమకున్

కుందును కందులేని తళుసుండనమందిన కుండనంబునా
నందియలందు పొందికల నందిన దండడులైన సంగడుల్. 34

ఉ. నాలుగు త్రోవలైన పదునాలుగువిద్వేల పూవుదోటలో
వేలుపు బాసచెట్లను జపింకొను దోరపుబండ్లు, మేల్పువ్రల్
జాలయినట్టి కబ్బముల జక్కెర లేన్న తెలుంగుగిట్టుముల్
వేలుపుబాస పాల్కుడలి వెన్నలుగావొ తలంచి చూడంగన్.

చ. నెఱతన మొప్పగా మనిక నండురనంబుచు రూపుకోపులన్
కఱ విడివోవగా దెలుగు గిట్టుపుడిగ్గిమునందు చూపుచున్
తెఱపి యొకింతలేని చిను తెన్నున చుక్కల లెక్కవెట్టెడిన్
ఎఱకువమీదగాక తలమే శల్యంగ తెలుంగుకైసరిన్. 35

క. చనిలేని బ్రదిమిపండ్లను
చవు లూతెడునట్లుచేసి జగచంగడిలో
తపినవెలజాడ గనగా
కవిచేసెడు గాదె తెలుగుకైచరి యెప్పుడున్. 36

తెనుగు బాస.

నీ తీరుతీయంబులై తేటతెల్లంబులై
చెలువాటునట్టి కల్లులమటుగు
ఆణిముత్యైబులై ముపరింజిమున్నై
కనుపట్టువ్రాల చొక్కపు మెటుగు
ఉడివోనినుడుపులై కడివోసతలఘ్నై
పోడిమి మించు కూర్మై తెలుగు

తెలుగు పాటలు

చదువుల కుదురులై చదురుల కిరవులై
పాటిల్లు తొంటికబ్బప హాటంగు
పుట్టతేనియపాలిక నిట్టలంపు
దీయఁదనమున బాసలదీటు గనక
నాటుపలుకులలోపల నాడెమైన
తెనుగుబాసయ మాకెల్ల తెలివు నించు.

38

3. దినుసులందెల్ల మిగుల మెత్తనివి పూలు
పూల మెత్తన దిరిసెనపూవు జాతి
దిరిసెముకన్న మెత్తన తెనుగుబాస
తావి యిదిగాదె మెత్తని తావులకును.

39

తెనుగు కైత.

4. చదివినకొలదియు చవులూఁజేసెడు
పలుకుచే బెట్టువీనులకు విందు
నాటినకొలదియు న్నాటలకూరుపు
నొడగగు ర్వాటు నొడవజేయు
తెలిసినకొలదియు తెలివి వెల్లును నించి
మఱకువ చీకటిమాయఁ జేయు
తఱచినకొలదియు. దలఁపుతీపుల నించి
హాయిదా నెదకుఁ బంపారఁజేయు

వెన్నెలం దేల్పిఁట్టల, విన్నవాఁక
నీట వ్రాల్చినయట్ల, పన్నీరుజల్లి
కప్పురము గప్పిఁట్టల, గడనమీఱు
తీరుగల్గిన దొకటి మాతెలుగుకైత.

40

మించుపల్లె

ఆ. వె. అనగ ననగ నొక్కయగ్రహారంబులో
బాప డొకడు లేమి బాపుకొఱకు
నేస్తు నాశ్రయించి యేసుఁ గెక్కినయంత
సిరిని బొందె నానిఁ జెప్పవాడ. 1

ఉ. శ్రీరమణీచుమై పుడమిచేడిచు దాల్చినయాణిముత్తైపుం
జేరనగం గళింగమునఁ జేరనఁ బెంపగు లాంగలీసదీ
తీరమునందలం దనివితీరని సుకడకుం బదమ్ముచిం
తారహితంబు పల్లె జనితాజనతాదురితాపహరమై. 2

చ. సరములఁగూర్పుముత్తైయపుఁజాలులలీలగృహంబులన్నియున్
దిరుగులు లేక నేకగతి తిన్నగ న్నవమాపుమేరఁగాన్
సరి నీరుప్రక్కకొల్పడలు చక్కసదారపుఁ బోగులొటచే
బరగును విచుపల్లె యలపంటవలంతి లలంతిపోలికన్. 3

ఉ. క్షీరిసితోపఃపూన, సమశీతలతాలఘుతాచ్ఛతాగుణో
దారియు నైన వారిఁ జెలువందులమిన్నులు దర్శనట్లుగన్
తీరము నిండి యొప్పు నవసీసతమాతయుఁబోలె జీవనా
ధారముగాగ పల్లె కమృతంబు ఘటంబుల నిం చెనోయన్. 4

చ. తెలిసునువారిగోడలును తీర్చిమిదైలు, రచ్చపట్టు, పం
చలును నిగారముంగలుగు నల్పులుఱుంగు టంకులిండ్లలో

మించుటలై

కులసతిపూజకుం దులసికోటయుఁ గోష్ఠములాలమందటన్
కలిమి నెలంత కాపురముఁ గాఁగను పట్టుగ్రహంబులచ్చున్.

క. గాదెయు బోదెయు గేదెయు
వేదనినాదంబు హోమ వేదికయావుం
బూదయు, పాదును, బాదుక
లేదని కన్నట్టుగ్రహము లేదచోటన్. 6

క. నీరామనికామెతలై
గారామున పెంపుగనిన కల్పకతరులై
ఆరామ నృతములు నీ
తారామనుగోరు కన్నుఁదమ్ములపిందై. 7

క. వలరాచవారిధనుశర
ములకలైసలకును నిదియ మునుమనఁ జెఱకుల్
దలరులు, తుమ్మెద లెఁగెనుఁ
బొలముల నెలమావుఁందు బూవుందోటన్. 8

క. ఊరికి నీశాన్యంబున
గౌరీశ్వరునాలయంబు గప్పట్టును బి
ల్వగ్రామమధ్యమున కర
వీరనాగలింగ పుష్ప వితకులకిరవై. 9

గీ. అగ్రహారంబు నైరతి సలరుచుండు
సర్వతోముఖయాజియజ్ఞస్థలంబు
దక్షిణంబున పృథునింబచ్చ వాటి
గ్రామదేవత పోలమ్మ కాపురంబు. 10

గీ. రాచ పెన్నాటప్రక్కను రావివేస
గచ్చుగమ్మను నంటినరచ్చరాయి
వేగడలు నప్పనప్రగడబుగత
నాగిలోగిలె కెదుటి బంగారువీట. 11

క. మిల్లె కెఱియెనసతి సతి
నాల్లె లాచుం బనుపుచీరె నగ్గిం జూపెన్
సత్రేను నకు తరంబున
కొల్లెడి ముడినాగమాంబ గుండము తనరున్. 12

గీ. పైవగ సుగీర్ణికట్టిన పఱపుటిండ్ల
పెండ్లలో గ్రొత్తనాటిన మిరుఁ చేను
కంఠ, బచ్చలి, నీటినింగలును, చేమ
పండుము దుంపకూర మల్లెడు మెండు. 13

క. కాలము బీర పొట్ల యాంకరమును
నొండ నొండ నేనొండ పెండుకొనగ
దోస మూడురంబులు, తోడుకూర
యాలుకములు నచ్చట నలరుచుండు. 14

గీ. పెక్క గృహక్షీ నీరాడల బెట్టింట్టి
ముదురు ననుచాయకనుపు చెముద్దలనగ
నూత పెల్లెంబు చంగిటి గోతదగని
నిమ్మలును దబ్బపండ్లును సండియుండు. 15

గీ. ఆనలం గొమ్మలం జెలువారుపాదు
లలముకొనియున్న పండిల్ల చలువనీడ

మింతువత్తె

ప్రాద్దుపాడిచినతోడనే చద్దికూడు

గుడిచి యాట్లాడుదురు బాలకులు సతమ్ము

16

ఉ. ప్రాద్దున పాలనుం బిదికి బూదలనమ్మలకప్పుజెప్పివే
చద్దుల మెక్కి పచ్చికజాయల సొమ్ములమేపుచుం బులుం
బొద్దులు గట్టి నెత్తినిడి ప్రొద్దుట్రాలకమ్మన్ గోవున్
దద్దయు తోడి తెత్తురు మదంబున నచ్చుకి యూకాకరల్.

ఆ. వె. తలకు చుట్టగుడ్డ, మొల గోచి, యొంటట్ట

చెప్పు, పెద్ద బాణచేతఱ్ఱ

మంటికడవ, నులకమంచంబు, పూరిల్లు

నూరిగాచునట్టి బారిక కగు.

18

గీ. అప్పునేశాలు చేయమి, గొప్పగొఱకు

తప్పుదారులు ద్రోక్మమి, మప్పుశఱిని

త్రిప్పటలు లేనిమచుగడ నొప్పుజనుల

కుప్పుతోగూడ తొమ్మిదియుండు నచట

19

సీ. అరుణోదయంపు బంగరుచాయపసుపు మై

నిగ్గుల కొకవంత నీటుగూర్చ

మెలుగు లీనంగ దోమిన రాగిబిందిమ

భుజ హేమలతకకు బూవుగాంగ

కైవంపుచున్న నీర్కావిమడుంగులు

చేదమ్మి కొకవంత చెలువ మెసంగ

పిడలంట బిగిగట్టు తడిబట్ట నెమ్మేని

పొకంబు బింకంబు పాలుపుండెలుప

పసుపు పారాణిపాదముల్ పల్లవించు
నడుము లల్లాడ నొయ్యారి నడకతోడ
జలముఁ దెత్తురు ఓచయజ్ఞముల కచటి
తలిరుపాయంపుఁగోవిదమ్ములు సతమ్ము 20

గీ. తెల్లకాటుకఁ బోలినకల్లబొల్లి
వెల్లిపూతల నెఱుంగరు నెఱుగు లచట
మిసమిసల నీచ మైజిగి నెసక మెసగఁ
బసను మించెడు నునుజాయ పసుపు గాక 21

ఆ. వె. వింశ యంచు నొడలు వెల్లడి యగుమంచు
జిలుగు వలున లెఱుగ లలగబోగడ్లు
పడుగు వేక గఁజిపదిసిడ తఱచగు
గువ్వయంచు ముతుకకోక గాక 22

ఆ. పుట్టునాటిచెలుపు యాట్టిశివ మట్లు
కట్టు బొట్టు బొట్టు గడనమిఱు
పుట్టి నింటకాలు మెట్టినయింటను
గుట్టు మట్టు మిఱు కోమిరె లంద్రు. 23

ఆ. వె. ఒడలు నిండబట్టి, మెడనిండ నగలును
కడుపునిండ పిల్ల కలిమిగలిగి
మొగము నిండ పసుపు ముతుక కుంకుమబొట్టు
ఇల్లునిండు నైదువెల్లనిండు. 24

సీ. ముడి ముచ్చటలు వాలుడడలీరులు లేని
నడుపాపటలచుట్టు జడలబలువు

మింతుపల్లె

- కొనవ్రేలిమెదపుల కొనలదీరిచినట్టి
 కడమైన శోయ్యకటంబులనలుపు
 ఎడచేక, నిడివోక, మెడకట్టు ముడికట్టు
 పెరిచీ మోచేకట్టుబిగివు
 కల్లుకొంగులకుంపు కడకొంగు కర్కుల
 నెడమిడకటంబుల నెగురుచువు
- గీ. బుయ్య నొయ్యన నొయ్యన మొప్పు నడవు
 పుయ్యకొయ్యన నెగురు తేలుగవు
 గలకు గలకుకొలియకలెలయుకేవు
 కలగు నొయ్య నొయ్య చెలన చెలవు 25
- గీ. పాతకల గల్లు మేడికలకపు బాలు
 ఎతెనాడె చుట్టును నెలచాలు
 కేతెముచు చల్లకేయు కజ్జికలు, పాలు
 పొతి నొచ్చు నాలునొ కల్లెనాలు. 26
- గీ. కడమైన నొయ్య నొయ్య మెడమెగాక
 కడమైన కడమెనొయ్య మొకచు నెలచు
 పొయ్యె కడమెనొయ్య కడమెనొయ్య
 కడమెనొయ్య కడమెనొయ్య 27
- గీ. బుడలుచేడి గడన యెల్లను కడమెనొయ్య
 నుడుకు నీకంపు వింత నొగుడులు లేవు
 మల్లెపూవట్ల మొల్లమై చల్ల నగుచు
 తెల్ల నై నట్టి తరివాణి తేటగాక. 28

గీ. లోన నీతును పై వేడి నూనుకతన
మండువేసవి నైనను మంచునీరు
మధ్యమధ్యపానీయంబు మాటుకొనరు
కడితడిని గొనుకుడినీరుగానిజనులు 29

ఆ. వేళపాళ, వీలుచాలు లే కిచ్చమై
కొనగఁ దినగఁ ద్రాగ ననువుగాఁగఁ
జేర నచటలేవు చిటితిండియంగళ్లు
రంగునీటికప్పు నంగడులును 30

ఆ. ఉడుపుపైని యుడుపు, యుడుపులో నుడుపును
మెడల, నొడల, తొడల, నడుగులకును
తొడుగు లంటి యుండు తొడుగు లచ్చట లేవు
కడకు నెండవేడి నుకికిపోవ 31

ఆ. తలకు నెండతడిని తడి యంగవస్త్రంబు
చలికి జమిలినేత జంటబట్ట
మొలకు నేడుమార్గ ముతుకిపంచెల చాపు
గలుగఁ జాలు జన్నిగట్టులకును 32

క. వడిప్ర త్తి నిడిచి కదురున
వడికినరాటంపునూలు పదనిడియల వ్రొ
క్కుడుపలక నేతబట్టల
పొడమించుచు కట్టువారు పుణ్యులు గారే 33

గీ. మిట్టుపల్లంబులౌ తలమీఁదిజుట్ట
మిగులఁ గాఁగ ల్లిరించిన మీసకట్టు

అసదుగాఁ బొసగింపని యట్టిబొట్టు
గడననేయునె బ్రాహ్మణగౌరవంబు

34

సీ. లక్కవెట్టుచు కుండలములలో బంగారు
చల్లగా లాఁగు కంసాలి యొకఁడు
మక్కువెట్టుచు మంచిమానిచేవను రూస
డంచెడునట్టి వడ్డంగి యొకఁడు
తుక్కువెట్టుచు మంచిదూదిగాఁ బఱపును
దీర్చెడు సట్టిదూదేకుఁ డొకఁడు
ముక్కువెట్టుచు చర్మమును నెల్ల లాఁగి చె
డావులు చేయుగొడారి యొకఁడు

రొక్కమున కయి నాలుక టక్కువెట్టి
నిక్కమును దాచు సాకిరి యొక్కరుండు
లెక్కకై నను నాయూర లేడు దాన
సక్కుపై చేయినిడి ప్రజ హాయిఁ గండ్లు.

35

సీ. చేతిజడ్డంటిని చెల్ల దీరూపాయి
నోటు నాకేలని నూనెవాడు
మడిచికట్టిన చిర్లి మాఱి దీ రూపాయి
కాకితం బేమని కల్లెవాడు
కరవాకకోమటి కట్టు కోడిబొమ్మ
చీటి నాకేలని సేద్యగాడు
'నగదుకై పనిచేసినాను యీముద్దర
బొమ్మ నాకేలని పూటకూలి.

కాగీతమె గాని రూపాయి కళ్ల బడదు
చేయనిక వెచ్చమనుచు మా నాయనమ్మ
యనెడు మాటలు వినఁగరా వచట, విన్న
కంగుకంగను బరువు రొక్కంబుధ్వసులె.

36

గీ. ఇల్లరికి పుల్లరికి గల్లు నల్లరులును
అంగడినిగల్లు చాకలి మంగలియును
ముంగురులుగల్లు బాపన మొగముసీరులు
మందునకు నైన నాపల్లెయందు లేవు.

37

గీ. పచ్చిపసు పల్లమును మాసుకత్తి వసయు
దుంపరాష్ట్రము మొదలి వస్తువులు ప్రోది
గల కుదుల్లెను ముసలమ్మ లెలమిఁ బెంతు
పాలపాపల కుపయోగపడు నటంచు.

38

గీ. ఎడము లేనట్టి కాన్పు లేటేట గలుగ
కడుపుతిప్పిని కడివోని గారవమున
కడవఱకుఁ బెంచుటేగాని కాన్పు మగిడి
యుడుంగుతీరు లెఱుంగనియువిద లచట

39

గీ. కడుపు నిండఁగఁ గలుగు దంపుడుల పాలు
ఒడలు నిండఁగఁ జాలెడు వడకునూలు
కడవలకు నిండఁగలుగు మీఁగడలపాలు
కడగలుగుపల్లె మనుగడ గనుటె చాలు.

40

గీ. “చదువుసాములు గలిగిన బెదరులేదు
కదురు కవ్వంబు దిరిగిన కఱవులేదు

మిం చు చ దై

కుదురు కూరిమి గలిగిన కొడువలేదు
పదుగు రొకటైన నెన్నఁడు భయము లేదు". 41

గీ. అనెడు మాటలకా పల్లెయందు గలుగు
ప్రజలజీవితసరిణి యర్థంబుఁ దెల్పు
దోరసిని గంటమును నొకేతీరుగాఁగ
నడపు నప్పనమంత్రి యున్నట్టికతన. 42

ద్విపద ఆపల్లె యొక యగ్రహార మాకథను
ఈపైని వినిచెద నింపుగా వినుఁడు. 43

క. బడిబాపఁడు, గడితేఁ డం
గడికోమటి మడినికాపు గలిగెడి తొలిక
ట్టడిచేతల నడకలచే
నడరించుంగాదె యగ్రహారం బెపుడున్. 44

క. అడిత్రావుడైన, వఱదల
యెడనైనను, కిత్తు నంటు నెడరున నిడుమల్
బడుదొడుకు లేని మనుగడ
నడరించుంగాదె యగ్రహారం బెపుడున్. 45

క. తెలిసీరును, తలిరాకును
వలితెమ్మెర లెలరుచలువ వలసిన కుడుపుక
తెలినుడులును, తొలినుడునులును
నలరించుంగాదె యగ్రహారం బెపుడున్. 46

క. అడలడివో కడుమే లం
దెడు నాబారాబలావతీ పద్ధతినిన్

మడి, గుడి, బడి, గడి, నంగడి,
నడరంగాజేయు నగ్రహారం బెపుడున్.

47

ఆ. పుట్టువెంపు మాపి పెట్టుపోతలవెంపు
పట్టణమున గుట్టుమట్టుచెఱచి
మట్టమునకుఁ దెచ్చు మనుగడ గలుగు దుః
ఖంబులేని యగ్రహార మలరు.

48

గీ. ఆ యకరమున బ్రాహ్మల నాయవార
మెత్తి పంచాంగమును జెప్పి, యెట్టులెటులొ
నాలుబిడ్డలపోషణ కలుకువడుచు
లేమి జీవించు నొక్కడు సోమశర్మ.

1

క. రోకలిమియు, చేకలిమియు
వాకలిమియు లేనియట్టివాఁ డగుట నతం
డే కలిమికి లెటుంగఁ
పైకొలఁదుల పొంతఁ బోక బ్రదిమిం గనుచున్.

2

గీ. ఆయవార మదియ యాదగు వైనను
పంచభిక్షు దుష్టి నించుచుండు
పిలిచి, యాదరమునఁ బెట్టి, వలసినంత
కంటె హెచ్చుగాఁగ నతఁడు గొనఁడు.

3

ఉ. ద్వారమునందు కన్బడినయంతనె లోఁగిలివారు బియ్యమో
కూరయొ, కాయొ, పండ్లొ, తమకుం గలదానిని యాయ
వారమున్, కూరిమిఁబెట్టి దానిఁ గయికొంచును నింటికే

మించుటలే

దెచ్చి యిచ్చి సంసారము నీడు; వేదజీమిచాయల నిం చె
వూరి యుంటిలోన్.

చ. తడఁబడకుండఁగా నొరుల తప్పులొ, యొప్పులొ గ్రుక్కఁ
ద్రిప్పకే, బడబడ వాగలేఁ డిఁకను పైకి పటారము లో
లొటారమా, వెడవెడ మాటువేసముల వేయఁగలే; డిఁక
మాటలాడుచో, మడత లెటుంగలే; డెటుల మన్ననఁ జెం
దెడు బ్రాహ్మణుం డిలన్?

5

గీ. కప్పవిప్ప సమర్థుండు గాఁడు; లేని
గొప్పఁ జెప్పంగలేడు, లేకున్న దేహి
యనుచు యాచింపనేర; డెట్లబ్బు సిరి, య
మాయికుండగునట్టి బ్రాహ్మణున కపుడు?

6

ఆ. “అటు తెలనునాడు నాలుక యగుచుండు;
జాయ నడక నుడులజాయఁ దిరుగు;
దార కూర్పువూలదారమై, కలియును
దార పాలఁ బంచదారపోలే.”

7

ద్వి. అను నుడులో వీడని యర్థంబునట్ల
చని మను నాసోమశర్తయథాంగి.

8

ఆ. ఇంతిగాన యామె యిలు దిద్దితీర్చెడ;
పొందు విందునేయు పొలఁతిగాన;
ఒరునిఁ జూడ వెఱచు నుగ్గలి గావున;
మగువ గాన తావి నెగడుచుండు.

9

క. కడచంటిని, నెడచంటిని

కుడియెడమల కొంగు పట్టుకొని వైఁబడుచున్
మెడకాళ్లఁజుట్టు బిడ్డల
కడు నోరిమి సాకు నామె గంపెం డైనన్.

10

ఆ. పాయి నిచ్చి కింక బాయఁగఁజేయును;
కొంగు దరికిఁ జేర్చి గుస్తరించు;
పోరు వెట్టుచుండ నే రీతినో యామె
యూరడించు పిల్ల లొప్పునటుల.

11

ఉ. ఆకులగాని కంచములయం దిడరామిని నోగిరంబుఁ దా
నాకులపాటు లేక తినునంతకు మిక్కిలి యొర్చితోడుతక
ఏకడనైన నొక్కమెతు కెంగిలిఁ గానక యుండునట్లుగా
నా కులపాలికామణియ యన్నము పిల్లలకెల్లఁ బెట్టెడున్.

సీ. కడిచేసి తినఁగ మాఱడుగ నేర్పినచోట
నెంతంత వలయు నెంతంత వెట్టు;
కడిచేయఁ దినఁగ మాఱడగ నేరనిచోట
కడుమెత్తమెత్తగాఁ గలిపివెట్టు;
కడి చిన్నయైన మ్రొంగగ లేనిచోటుల
జాటుజాటుగ పెక్కుసార్లు వెట్టు;
కడు కింక వెట్టి యాఁకలి గల్గుచోటుల
ముద్దునేయుచు గోరుముద్ద వెట్టు;
అడుగఁ బెట్టునుగాని చీకాకుడదు;
అడలఁజేయదు; పిల్లలు కడుపునిండ

మిం చు పల్లె

కుడువ చే కాలు మూతియు గడిగి మేన
తడియు లేకుండ కొంగున తుడుచు నామె. 13

గీ. ఇంటనున్నను లేకున్న నెట్టులెటులా
యోరిమిని గల్గి లేమి పై కుబుకనీక
జరపునేగాని తన కెంత జనవునైన
నిరుగుపొరుగులకే గదా యింటియాలు. 14

గీ. నత్త, నావయు నగుచు నున్నట్టి బుడత
లెల్ల నంతంత నెదుగుచు నేపుమీటి
కొడుకులును గూతులును నీడువడయ, నింటి
నాయతియుఁగూడ చాలనిదయ్యె నపుడు. 15

గీ. ముద్దు ముచ్చటఁ దీర్చంగ మొదలె లేమి,
పిల్లలకు పెల్లుగానైనఁ బెట్టలేమి
నోర్తి నిల్లాలు నిమిడించు నుమ్మలికనుఁ
జూచి కడు దుఃఖి యగుచుండు సోమశర్మ. 16

ఉ. ప్రేక్షితి నిండుటాలు కనుప్రేగయితోడగ, బిడ్డలెల్ల పే
రాకలిచిచ్చునం దవిలి యల్లన నల్లన నిల్వ, లేమి య
ఱ్ఱాకలఁబెట్ట నేమెయిని నాఱడియే తను చుట్టుముట్టఁగా
కూకటిప్రేక్షతోఁ దెగియె గొబ్బున బాపని తెంపుతీవియల్.

గీ. తట్టు ముట్టాడునట్టి పేదటిమి గలుగు
నింట నెట్లున్న వేగున నేగి యాతఁ
డనుదినమును కోనేటి నంచనీట
స్నానసంధ్యాదిముఖ్య కృత్యములదీర్చి

మృదుని గుడికేగి వలంగొని మ్రొక్కుచుండు. 18

సీ. అరచందురునిగేరు నళికంబునండున తెలుగు విశ్వవిద్యాలయము

నెరవైన ముత్తిరునీటిరేక

గురాలయం

ఎడమ బుజాన పట్టెడు జన్నిదంబులు నమోదు సంఖ్య..... 1900

నలుతను మేలి రుద్రాక్షమాల

30..... 7.11.19

కటిదేశమున పింజెకట్ల గీలించిన

నీడ నారించిన నీరుకావి

కుడిబుజంబున చేతి తడి యంగవస్త్రంబు

డాకేల చిన్నితాటాకు గొడుగు

చంక పంచాంగమును రాగి సంబెళయును

నలర నీరెండ ప్రాద్ధున నాతఁ డేగు

యాయవారంబునకు నగ్రహారమందు

“తేపకడ దోచు భానునిరూపుగాఁగ.”

19

క. డొరిచెలువునకు నుత్తర

తారంబున నప్పమంత్రి ధామము తనరుకొ

మేరువుపూసంగ నది పెం

పారెడు గృహములకు నగ్రహారమునందున్.

20

ఆ. నింటగాఁగ మృగ్గు లింటిముంగలియందు

గుమ్మములను పసుపుకుంకుమంబు

పచ్చతోరణములు, పాలగచ్చుటరంగు

లెసగు నప్పమంత్రియింటి కపుడు.

21

ఆ. వె. సోమశర్త వచ్చి, సూటిగ వాకిలి

మించుపల్లె

గడచి, దేహరంబు గడప నిలిచి

శైవదీక్షతోడ శంభుపూజావస

రైకశీలు మంత్రియప్ప జూచె.

22

శా. డంభాచారముగాక, నిక్కముగ పట్కాలంబు థ్యాన
క్రియ, కంభంబై పదునాటు పూజలను చొక్క ముద్ర
సాంగుండునై, యంభోజంబుల బిల్వవత్రికలుహారానీకముం
గూర్చుచు, శంభుం గొల్చెడు నప్పమంత్రి శివపంచబ్రహ్మ
మంత్రంబులన్.

23

ఆ. వె. అప్పమంత్రిభార్య యన్నమ యతని న

ల్లంత గాంచి, మిగుల యాదరమున

“ఈదినమున మీకు నిచ్చట శివపూజ”

అనుచు చెలిపి చనియె సంతలోన.

24

ఆ. వె. దీక్ష ముగిసినంత ధీయుతుం డప్పన

మంత్రి, సోమశర్మ మనసులోని

కలత నెఱిగి మిగుల గారవించుచు నిట్లు

లోఘమీఱ మితహితోక్తి ననియె.

25

మ. ప్రతినిం గానని శాంతతం గలిగి యార్తత్రాతయై, యింగిత
జ్ఞత, గంభీరత, సత్త్వసంపదను, దుర్గారక్షణ న్నించి, భూ
భృతపూజం గొను దానకుంజరుని ప్రాపుం బొంద నీలేమి ని
ర్గతియా, నమ్మవాదాశ్రయమైకటె కర్తవ్యంబునుమ్మి సఖా!

గీ. పురుషకారంబు మడిసేయు, పొల్లువోని

దైవబీజంబు నాటు నత్తటిని; యపుడె

ఏచి వెడవెట్టఁ బండి యభీష్టఫలము

ప్రకటముగ నిచ్చు కర్తహాలికున కెందు.

27

మ. ఫలముం బొందఁగఁజేయు నైవము మనోవాక్కాయకర్తం
బులక, పలుయల్పంబు లొనర్చునేర్పరికి, సర్వం బర్థముం
గూరఁగా, గలదద్దాన; నెవండు కార్యముల చక్కంజేయునో
వానిముం, గలఁ బర్వెత్తు నదృష్టలక్ష్యే యచువాక్యం బొప్పు
సత్యంబునై.

28

ఉ. చాతకపక్షి డప్పిగొని చల్లనిచిన్నాలు రెండొ మూడొ జీ
మూతముఁ జేరి వేడ జలముం ఘనశృష్టిని నద్ది నించు నా
రీతి వదాన్యశేఖరు దరిద్రుఁడు స్వల్పమె గోచరం నం
దాతతనంకదాళి నిడునట్టిదసూ మహదాశ్రయం చిలన్.

29

క. పారేతీరం బగు సం

సాగంబుధిఁ గడవఁదరమె చదుపనికైన్

దారాసుతపోషణకును

దారాశయు దానిఁ జేరుదారినిఁ గనుమా!

30

క. ఈవిధి మహదాశ్రయమును

నేవిధముననైనఁ బొంది యియ్యొద్దది నీకొ

వే వీడునట్లు జతనము

తీవరముగఁ జేయు; మవల చేవుఁడు లేదే?

32

మంజరి. అని చెప్పుచుండెడియంతలోపలనె

ఓయిరం బంతయు నాయితం బయ్యె

నన విని నల్లింటి కప్పున యేగె

చేపట్టు గావించి, చిగురరటాకు
 నడిమి యీనియ పుచ్చి యొడికంబుగాఁగ
 పత్రభోజనములు పరగ వడ్డింప
 సాత్రభోజనముగా భరిత భోజనము
 నప్పనమంత్రికి నమరఁగా నంత
 శివమహాసంకల్పసిద్ధిగా నతఁడు
 నాపోశనము లిచ్చి యందరు నపుడు
 'శాంతి'ని పఠియింప సజ్జలింగముకు
 వై వేద్య మొసగి యందఱితోడ నపుడు
 సాబంతితోడ భోజనములు దీర్చె.

32

ఉ. వేచిన కందిపప్పు నునువెన్నెలబోలినయన్న మప్పుడే
 కాచిన యాలనేయి, కలగాయలఁ గూర్చిన ధప్పశంబురుక్
 వాచవి పచ్చడుల్ పొగవు వైచినకూరలు, నిండుచంద్రుతో
 దూచగలట్టి క్రొందెరుగుతోడను నప్పన వెట్టు నిచ్చులున్.

ఉ. ఉప్పురు, చేదు, తీపు పులు పొట్టుయును న్నొగరై నచౌలుగా
 గుప్పలు గూరలైన యెలుకుం జళుకారెడు పప్పుస్రాలురుక్
 లప్పలతోడ క్రొందెరుగులం జిలువాలను, కమ్మ నేతులక్
 అప్పన వెట్టుచో నరవయామెత సామెత పొల్లువోవదే? 34

ఉ. చెప్పఁడుకాని మాట చెవిచే దగుదానినకాని, భక్తిమై
 దప్పఁడు నొక్కపూట తనుదక్కిన వేలుపుపూజ; నీని చే
 ద్రిప్పఁడు నొక్కనాట; నరు దెంచినయద్ధులు లెక్క మించినక్
 అప్పన వెట్టుచో నరవయామెత సామెత పొల్లువోవదే? 35

మంజరి. అప్పమంత్రియు భోజనానంతరమున
కొలుపుసావడి నిష్టగోష్ఠిమై నిలిచి
మానితరీతి తమ్ములములతోడ
దక్షిణ లిచ్చి యందఱి దన్నె నంత 36

గీ. ఒంటిగా నుండు నప్పనయొద్ద తనదు
లేమి సుంతేని తెలుపంగ లేదు శర్మ;
ఇంగితజ్ఞుండు నైన మనీషి గాన
నప్పనయు నాతనికి నిట్టు లనుచు ననిపె. 37

క. వాకున మనమునఁ జేతల
నేకుండవై దాని నాశ్రయింపుము దానక
చేకూరు సిరులు నీకు మ
తాకుము మహదాశ్రయము తెఱంగది సుమ్మి! 38

గీ. ఆలుమగ లిద్వరైనను నన్నియెడల
నొక్క మెలఁకువ నడకువ నొనరు టొప్పు;
కనులురెండైన చూపు లొక్కటనె దాఁకు
కండ్లురెండైన నిరుసు నొక్కటనె జొట్టు. 39
అనెడు సూక్తులు సార్థక మైనయట్టు
లప్పనయు నన్నమాడేని యొప్పుచుండు.

క. అప్పనఁగ నన్న మనఁగా
నెప్పుడు వలసినను నప్పు డిడి తా రొకమై
దప్పక మెలఁగుట వారల
కప్పన యన్నమయు నాఁగ సార్థక మయ్యెన్. 40

మిం చు ప ల్లె

చ. అనుపమపాత్ర దాన వరహాస్తిని, గౌరిపదారవిందచి
త్రిని, నిఖిలౌఘశంఖిని, సుధీనుతుండప్పన వ్యాత్రురోజప
ద్ధిని యన భర్తతోడ నిలువీస్తుచు నన్నమదేవి దంపతీ
జనముల దేవి దేవరయు జానగునట్లు చరించు నిచ్చలున్ 41

గీ. గుడి, చెలువు, తోట, నల్లిల్లు కొడుకు నిధియు
కృతియు నా సత్తపంతతి గూర్చె నప్ప
మంత్రి యిచ్చె ప్రబంధలు మాన్యులైన
సత్కవులెల్ల వేమాడ్లు పకటపముల. 42

గీ. భోగిగృహ్యును సాతతత్యాగి యగుట
రాగి గృహ్యును నిత్యవిరాగి యగుట
యోగి భూతాదు సంపారయుక్తుడైన
అస్తితాబుద్ధ లేనట్టి యప్పమంత్రి 43

క. అడుగుడు; లేనన; డడ్డల
కడ, కాయలు పల్ల, వేలు గవ్వంగ జూచున్
వడుగుల, గొడుగులు, తోడుగులు
మడుగులు వడుగులకు నప్పమంత్రి యొసంగున్. 44

క. ఆకులపతి నాకుల నా
నాకులపాలికల నెల్ల నయముగఁ దనువున్
ఆకులు పోలులు రూకలు
కోకలు రైకలును పసుపుకుంకుమ నిడుచున్. 45

క. మంతురుల నచ్చనము నీ
మంతిరులం దతనియాలు నన్నమయును దా

రెంతయు సౌఖ్యం బుండిన

చింత యొకటి వారియెడల చిరమై యుండున్.

46

ఆ అప్పమంత్రి పిల్లలందఱిలోనను

నన్నతోడఁ బుట్టినట్టి యాడు

పడుచు; ఆమెవేరు పార్వతి జనముద్దు

గాఁగఁ బెరిగె పెంపుగారవమున.

47

ఆ. ఈడు, జోడు చూచి, యిల్లువాకిలి చూచి

చుటుకుడనపుమేలి తెఱఁగుచూచి

అయిన యింటివాని కప్పనప్రెగ్గడ

వెద్దకూతు నిచ్చి పెండ్లిచేసె.

48

ఆ. పెండ్లియైనవెనుక పెక్కుదినంబులు

గాకమున్నె వరుడు కాశి కేఁగె

స్నాతకమునయందుఁ దా కాశి కేఁగెడు

తీరు నిజ మటంచు తెలియఁజెప్ప.

49

గీ. గడచె నేడాది యింకను కాశి కేఁగి

యల్లుఁ డింటికే నేల రాఁడయ్యె ననుచు

తల్లడిల్లిరి పార్వతి తల్లిదండ్రీ

పార్వతినీఁ గూర్చి వేఱ చెప్పంగనేల ?

50

గీ. దివములును రేలు వారముల్ తిథులు పక్ష

మాసముల నింకొకేడాది మిగిడిపోయె;

అడుపడు చింట; అల్లుని యైపు లేదు

ఏమి కానున్నదో ముందు నెవరికెఱుక ?

51

మింతువల్లె

చ. ఎసగిన మేనితీవ ననలెత్తుచుఁ దావుల నించునట్లుగఁ
పొసగిన నీలిగొసెనను పుచ్చిన వెల్లెడు నద్దమట్టులఁ
పసనిమెఱుంగులం జిలుకుబంగరునీ రొలికించినట్టులఁ
మిసమిసలాడు జవ్వనము మేకొనె కాంతకు నంతకంతకున్

గీ పండువెన్నెల వెడఁజల్లు ప్రాయమందు
తాళిఁగట్టినమగఁ డట్టె తరలిపోయె;
చందురునివంటి మగఁ డెందో చనియెనేని
కలికి బ్రదుకెల్ల చీకటి గాకయున్నె 53

గీ. దూరమున కేఁగుఁగొలఁదిని తోర మగును
దగ్గఱఁగఁ జేరుకొలఁదిని తగ్గుచుండు
జగమునం దెచ్చటను గనఁ జనని వింత
యగ్గి రాజుచు నుండె నాయతివ మదిని. 54

ఉ. వెగ్గలమైన వింత వెఱవేడిసెగల్ రగులంగ లోననే
మ్రగ్గెడుగానిఁ దా చలువమందులు దెమ్మన దేరినైనఁ
బిగ్గరఁగాఁగఁ జీఱ దతిబేలుదనంబున నక్కినక్కితా
నెగ్గతమైనచోట గుణియించుచు నుండు మనోరథార్థముల్.

ఉ త్రోపుడు లాడునట్టి నునువొంతరసిగ్గులచే నెడందలోఁ
దెపకుఁదేప కొక్కిమెయి దీకొనునట్టి తలంపునెల్లిదా
నాపగలేదు; పూపవయనైన తలంపులలోని తీపులఁ
జూపఁగలేదు; పెన్వలపుసోకును దాపఁగలేదు నిచ్చలున్ 55

గీ. జగములో నగ్గిదగ్గఱఁ జనెడుదాని
కాల్పు, దూరాన నున్నచో కాల్పులేదు;

- దూరమున నున్న హృదయవస్తువును గూడ
మన్నఁగాగ్ని దహించెడు మాయయేమో! 57
- గీ. సాజముగ రోగ మొకట నౌషధము నొకట
గలుగుచుండును; చిత్రమా చెలువలందు
వలపు వెరవేడి గలిగించువారు వారె
దానిఁ దగ్గింపఁగా నౌషధంబు వారె. 58
- ఆ ఎదురుచూచుచుండి రిన్నాళ్లు నన్నాళ్లు
ననక నెల్లవారి నడుగుచుండ్రీ
వచ్చుజాడలేక వెచ్చుచు తలదండ్రీ
పెక్కుదైవములకు మ్రొక్కుకొనిరి 59
- ఆ. శకునపక్షి గాని, స్వరవేది, చేవ్రాలుఁ
జెప్పువాని ప్రశ్నఁ జెప్పువాని
అయిన కానివార లందఱ నడిగిరి
ఎవరివలననైన నేమి యనుచు. 60
- గీ. కన్యజాతక మెట్టిదో కాని పెండ్లి
యైనమిథునత్వసౌభాగ్య మంద లేదు;
విధులగాని నొక్కొడు మెలఁగకయి న
వగ్రహంబునుఁ జేసె నవగ్రహములు. 61
- ఆ. మగనిపేరుఁ జెప్పుమా యని మోదుగు
రెప్పుఁబట్టి కూర్చి కొవ్వు లెల్ల
మెల్లమెల్లఁ దాకుమేలంబు లన్నవ
లాకు స్వప్నమందు రాకలయ్యె. 62

మిం చు పల్లె

గీ. గజపతిక్షితివరుఁ డేలు కాలమందు
పెళ్లు మంచు తురుష్కుల తల్లు వచ్చె;
విడిసె నీయగ్రహారంబు వెలిపాలమున
నాయకుం డైన యొడ్డెసేనాని యొకఁడు. 63

గీ. ఎవరివలన నెఱింగెనో యెఱుంగరాదు;
ఎపుడు తనకంటఁబడియెనో యెఱుంగరాదు;
ఏమి మేలొకా, కీడొకా, యెఱుంగరాదు;
మన్నె సేనాని యామెపై మరులు గొనియె. 64

గీ. లక్షణంబుగ నున్న బాలకినిఁ జూచి
మించుబలిమిని దాను హరించఁదలఁచె;
బలిమి తనదంచు గర్వసంభరితుఁ డగుచు
దణియు మలకలకునుఁ ద్రొక్కఁదలఁచె నపుడు. 64

గీ. మగఁడు నెడలేమి వేడిలో రగులుచుండ
వలచె తన్నొక్కిడను నట్టివార్త వచ్చి
ఎదను సురివెట్టి కలఁచుచు నెఱియఁజేసె
నురులు పుంటిని నెరవిన యుప్పుఁబోలె. 66

గీ. ఏక్షణమునైన తనమగఁ డేగుదెంచు
నాసయనుజోతి యొకటియ యామె బ్రదుకు
దారి వెలిగించుచుండెను; భీరమతిని
వలపుటపసడి రాకుండ మెలఁగునామె. 67

గీ. అంత నొకగాలి కబురుచే నంత యామె
యాస యనుజోతి యప్పుడ యాఱిపోయె

నాటినుండియు నెద నేమి నాటుకొనెనో
నోటమాటయు లేకుండు, నీటుదక్కి. (8

ఆ మూగవోలె నింటి మూలమూలలలోన
నొదిగియుండు, మిగుల బెదరుచుండు
బెదరుతోడ మిగుల బెంగయు మెండయ్యె
కన్నువొంద నొక్క గడియయామె. 69

ఆ. ఎప్పు డెవరిపలన నేకీడు మూడునో
యంచు కుండికుండి యామె యంత
పేర్చి పోగు బిగిగఁ బెనిచినబ్రదుకను
కడిదిత్రాడు త్రుటిని పుడుకడలఁచె 70

క. ఓరిమిని నింతకాలమ
హోరాత్రుల గడప నామె కునికి బసపుగా
డరెల్ల మాటుమణిగిన
నోరాత్రిని మేనుదొఱగ నుద్దియసేసెన్. 71

ఆ ఇంటిపెరటివెనుక నేతాము నూతికి
ప్రక్కకాలినడనుబట్టి యామె
మలక సేన విడియు పొలమున కంటిన
కళ్లమునకుఁ జేరె కడిమిమీఱ 72

గీ. కటికచీకటి, అరరేయి, కాలిదారి
బ్రదుకువాడిమి నెలుంగనిడఁది యెంటి
నెట్టు లిలువీడి యెఁగెనో యెలుంగరాదు.
కంటివెలుంగయి, యెడలికి కవచ మగుచు

వేల్పే గాఁబోలు ముందట వెడలినాడు.

73

ఆ. వె. చుట్టు వెంట్లుపెట్టె చూపట కొకగడ్డి
మేటునాఁగ; లోన మేనితోడ
నుండి చిచ్చు నొకటనుం దరికొల్పెను
ఎట్టిగుండెదిటవా యెటుఁగగలమె ?

74

ఉ నెట్టికసీల క్రొంబసిమి నిగ్గులుదేతెడు నెమ్మొగంబునకా
బెట్టినబొట్టుతో, ముడియఁబెట్టిన క్రుమ్మడితోడ మైబిగం
గట్టించీరె, గుత్తమగు కంచెలతోడను చిచ్చుఁబొచ్చె నీ
పుట్టున మానభంగమునూబొందుటకన్నను చావెమేలునాన్.

గీ. భర్తనాడుట నాఁడు నైపకయ కాదె
అల్లసతి మున్ను యోగాగ్నియందు సుడిసె
భర్త లేకుంట పైమాన భంగ మగుట
కోర్వ కీసతి యగ్గిలో నురికె నేఁడు.

76

గీ తొలుత తనకడనుండియే చెలువ వెడలె
గాన కంచెలదక్క యాకన్నెరూప
మెల్లలోఁ గొనె, శుచి, లోకమెల్లఁ దెలియ
నామె హృదయశుచిత్వమర్యాద గరిమ.

77

గీ. ఆస్థలమునందు గుండము నమరుచుండు
గుండమును చుట్టుగా నొక క్రొత్తదైన
నూరు వెలసెను; ఈకథ కొప్పునటుల
నదియు కంచిలి యనువేర నలరుచుండు.

78

క. కాపున మహదాశ్రయమును
 నేవిధమునైన పొందు మీవను నుడి సం
 భావించి సోమశర్మయు
 నావఁ దిన్నమాడ్కి లోన నలమటఁ జెందున్. 1

ఆ. అతఁడు పిన్న నాఁడె పితను గోల్పోయిన
 కతన యొందువిద్యఁ గాంచలేదు
 వడుగునాఁటిమాట వ్యర్థంబుగాకుండ
 నాయవారవృత్తి నధిగమించె. 2

మ. కవితాధోరణి లేదు, సంస్కృతము క్లీకంబేని స్పష్టంబుగా
 వివరించంగలశక్తి చాల దిశ దీవించంగ నాశీస్సు బు
 క్కవగాహంబుననుండఁబోదు మృదువాకళ్యంబేనిపల్కంగ రా
 దువదాన్యాశ్రయ మెట్లుజిక్కుతలక్రిందుం జేసియోచించినన్

మ. నటుండైనన్, కవియైన, గాయకుఁడునైనన్ హాస్యకాండైన యు
 త్కటతథ్యేతరవాదకుం డయినగాకన్ రాజసన్తాన మొ
 క్కటఁ బొందంగ సమర్థుఁ డెట్లుగును చంకం జీర్ణపంచాంగసం
 పుటముం జేతని చెంబు దాల్చు జడవిపుండెంతగాఁజూచినన్.

గీ. ఏమిసేయుటకును దోచ కిరుగుపొరుగు
 నెదురుగా నున్న పెద్దల కిందఱకును
 అప్పనామాత్యుఁ డాడినయట్టిదెల్ల
 పూసగుచ్చినరీతిని పొసగఁజెప్పె. 5

ఆ. దానకుంజరుండు దానకుంజరమన
 గజమువేల్చి గాన గజము నొకట

మిం చు వ ర్ణ

నాశ్రయింప నీకు నఖిలసంపద లబ్బు
ననుచు నొక్కవృద్ధు డపుడు చెప్పె. 6

గీ జంతువులను మహీయమై చనెడుకరిని
నాశ్రయించుటయే మహదాశ్రయంబు
అనుచు తనకేమొ యందఱికిన్న తెలివి
గలుగునటు లిట్లు లటుచూచి పలికె నొకడు. 7

గీ. జంతువులను మహీయమై చనుటెగాక
కర మొకటికల్లు నాశ్చర్యకరముగాగ
హస్తీదానంబు సేయు, విహస్తుఁ డేమి
చేయు, హస్తీని గొలుమని చెప్పె, నొకడు. 8

ఆ రెండుకాళ్లుగలుగు బండలకన్నను
నాల్గుకాళ్లుబసివి నాడె మెటుఁగు
ఐదుకాళ్లుజంతు వంతకంటెను మేలు
కొలువుమేను గనుచు పలికె నొకడు 9

గీ. అష్టసంఖ్యాప్తి గణనీయమైనకతన
అష్టవిధభౌగభాగ్యంబు లందఁజేయు
కష్టమను కోకు; అశ్రయిగమ్ము కరికి
నష్ట మేమని యనె యొక యష్టకుండు. 10

గీ నరులకును వానరులకుఁ గుంజరములకును
నేకరీతిగనుండు మస్తిష్క మనుచు
చెప్పగా వింటి నొకమాట చిన్ననాట
తధ్యమని యనుభవం డగుదశమి పలికె. 11

గీ. స్వల్పమే యబ్బు నరులను నాశ్రయింప
 ఏకడన్తు వానరంబు స్వాధీన మగునె
 అందలము నెక్కుసీరి నిచ్చు నంతలోన
 కుంజరుని గొలుపు మనుచు నొక్కొడు చెప్పె. 12

ఆ. వె. నిజము చెప్పుచుంటి నీదుసంగతియెల్ల
 యెటుకగలఁడుగాన నిట్టిరీతి
 యప్పమంత్రించెప్పె నట్టుల నొకదాని
 నాశ్రయింపు మనుచు ననియె నొకఁడు. 13

మ. నరులంగంచుచునాశ్రయించుచును బిన్ను బెద్దయున్నాక, నె
 వ్వరిగుమ్మన్తునఁ గుంకుమం బసుపునొప్పం దోరణాల్లట్టి యుం
 తురువారిండ్లకుఁబోయి వేఁడెడుచు గేస్తుంగానిచూయర్థముం
 దరుగుం బెద్దము పానకంబు పుడకై యాచించుచో నడ్డమై.

ఉ. వానరజాతిచెల్లి ధనవంతుఁడు నయ్యెను రాముఁ డట్టిచే
 వానరనాథుఁడౌ దశరథాత్ముఁజు కబ్బినయబ్బుగాక, ఆ
 వానరమైన నెంతయు నవారితరీలిని చంచలాత్మ లే
 వానరచేష్ట లింకఁ గొలువంగలఁ డెట్టు నభీప్సితమ్ముకై. 15

గీ. నరుల గొలువంగ లేఁడు, వానరులనేని
 చేరి యాచించి సుఖపడ నేరఁ డంత
 యస్పయామాత్యుఁ డాడినయటులదాన
 కుంజరుని యాశ్రయింప చేకొనియె శర్మ. 16

ఆ. ముగురురాయలందు మూడవవాడైన
 గజపతీంద్రు నేనుగలు వసించు

మింతుపత్నె

తోటలోన నొక్కతోరంపుదానిని
నాశ్రయించు నాతఁ డన్యహంబు.

17

గీ. ఆయవారమునకు ముందు నచటి కేగి
తిథియు వారంబు నక్షత్రవిధులఁ దెలిపి
యోగకరణంబులును విశేషోపరాగ
కర్త కాండనుగూడ నేకరువువెట్టు.

18

గీ. ఎంతకాలమొ నీటు లాశ్రయించుచున్న
వెంత గాన్పింపలే దిసుమంతయైన
విసువు జనియింపఁ దొడఁగె నన్విప్రులకు
నైన వీడంగలే డట్టి యాశ్రయంబు

61

ఉ. అంతయొ నింతయొ మెదడునందున తెల్వియగల్గెనేని యీ
వెంత తెఱంగు టాశ్రయపువేదురు గొందురె ప్రాణికోటి న
త్యంతసమున్నతస్థితిని నందు మమమ్యులవీడి కోతుల
జంతుల నాశ్రయింతురట సంచలబుద్ధిని నెట్టిఛాంఢసుల్.20

ఉ. పూనికతోడ నాతఁ డొకప్రాధునుఁ బాయక నానటములో
నేనిక నాశ్రయింప తనకెందును లాభము లేకపోవఁగా
నేనిక నాశ్రయింప తుద కింతయు నాశ్రమ మిట్లుగా గజి
స్సానమువో లేనెంతయు వృథాగతి నయ్యెనటంచు నెంచెడిన్.

గీ. ఒక్కనాఁ డంత పెన్నద మెక్కి గజము
కాలిగొలుసుల భూమి నగల్చి త్రైవి
గీఁక వెట్టుచు నెవ్వరి నాఁకఁగొనక
రేయి జరియించె ; తెలవాఱు రివ్వు మనుచు.

22

గీ. ఎఱకలు గలట్టికొండనా నెసక మెసక
వ్రేళ్లతోఁ జెట్లఁగొమ్ములఁ ద్రెళ్లఁజేసి
వెళ్లువెళ్లున కొమ్మల విఱచి యిండ్ల
కంభములు గోడలను నెల్లఁ గలయ నూఁకి
భళ్లుభళ్లున వైకప్పువెల్లఁద్రోచి
పఱచిపచ్చెను ప్రజలపై భద్రగజము. 22

ఆ. అగ్రహారమంత హల్లోహలంబయి
తల్లడిల్లెనేను గల్లరికిని
పాఱఁ డొక్కఁడొక్క పరువున బాటుచు
రాజుగారి కెఱుంగరాఁగఁ జెప్పె. 24

గీ. గజపతియు దెలిసినంత తత్ శ్రీనివాస దాసఁ
బట్టగా మావటీలను భటుల సంపె
సంభ్రనుముతోడ వార లచ్చటకువచ్చి
కట్టఁగాఁ బట్టఁగా లేక యత్సేయుండ్రి. 25

ఆ. రోజురోజు తా నరుగు నట్ల బాపఁడు
పోవుచుండ ; “నేడుపోవ నీకు
ప్రాణహానిగలుగు నాటబిడ్డలఁ జూడె”
మనుచు నచటివార లడ్డుపడఁగ. 26

గీ. వినియు విననట్లు వెడలెడు విప్రుఁ జూచి
“ఇంతకును మేముచేసెడి దేమి నీదు
కర్త మెట్లున్న నట్లగు బొమ్మపొమ్మ”
టన్న బాపఁడు వడివడి యరిగి ముందు. 27

మించుటలే

గీ. నియతమా స్థానమందు నేనికను గాంచ
లేక నొకకొంతదప్పున భీకరముగ
నెదురుపడుదాని యదరును బెదరులేక
నెదురుకొనె బ్రాహ్మణుడదె యద నటంచు. 23

గీ. బ్రాహ్మణుని చూచెనో లేదో భద్రగజము
రోషభీషణ మైపట్టె రూప మడచి
సహజగంభీరకీర్తి ప్రసన్న మగుచు
నట్టె గిట్టున పురిగుచు నతిరయమున. 29

ఆ వె. ప్రతివనంబు తనకు పంచాంగమును జెప్పు
నట్టిచోట నప్పు మగుచు నిలిచె
బాపఁ డంతఁ జెప్పె పంచాంగముచు చెప్పి
నంతనేపు నేను గట్లముండె. 30

ఆ ఆదియ యదఁ గాగ నాతేని భటులెల్ల
భద్రగజముగట్ట పట్టువడియె
మొదలతోడి మడచి మూలమూలలహలు
వీరికిబంట్ల కీర్తియ వెరపుగాన. 31

ఆ. వె అడ్డమాక లేక యాధృత్యమును జూపు
నట్టివాని నెవరు పట్టలేను
శాంతస్పృత్తి నుండునాదులవేదల
నెదిరి పట్ట వీరు లెల్లవాగు 32

ఆ ఉత్కుతునకలైన పెక్కురుబంట్లచే
పట్టుపడనియట్టి భద్రగజము

“బదుగు బాపనాడు గడియలోఁ బట్టెను
చిత్ర” మంచు జనులు చెప్ప, రాజు. 33

గీ. సోమశర్తను బిలిపించి నేను మడిగి
పల్లెకాపదలేక కాపాడితంచు
సంస్తుతింపఁగ ప్రాకృతజనునియట్లు
యుక్తగతి మాని యిట్లు ప్రత్యుత్తరించె 34

అ. ఆపమంత్రి యాడినట్టులఁ జేసీతి
సంతకాని యెఱుంగ నన్యమయ్య
అనుచుఁ జెప్పు; నప్పనను బిల్వబంపఁగా
రాజు పనుప నతడు వ్రాలె నచట. 35

ఆ. నిజము సోమశర్త నిప్పుచ్చరంబున
దోఁగుచుండ నాకుఁ దోచినట్లు
చెప్ప, పట్టుదలను చెప్పినదాని, దే
వుని దలంచి చేయుచుండె నితఁడు. 36

గీ. గజపతులు మీరు గాన మీగజమె గాన
ఎంతయో యోరిమిని నాశ్రయింపఁ జూచి
నితనిలేమినిఁ బోగొట్ట నెంచి తమదు
పాదసన్నిధిఁ జేర్చె నపేదవాని. 37

ఆ. అనుచు నప్పమంత్రి యాడిన నాపల్లె
సోమశర్త కీయఁ జూచె రాజు
అప్పమంత్రి కాదె యంతయుఁజేసె నా
చేత యేమటంచు చెప్పె నతఁడు. 38

మింతువల్లె

గీ. గజపతియు బాపని యమాయికత్వమునకు
నెంతయును జాలినొందుచు నిట్టు లనియె
ఇచ్చెదను పల్లె యప్పన కిపుడె, దాన
నెంత కావలెనో గ్రహియింపుమయ్య. 39.

అ. అనుచు నప్పమంత్రి కప్పుడె యాపల్లె
థారవోసె, రాజు నత్తియైన
దాని నప్పమంత్రి దగ్గఱ సగబాలు
ప్రీతి శర్మ దా పరిగ్రహించె. 40

గీ. తనకృతజ్ఞత మంత్రి యప్పనకుఁ దెలుప
శర్మ యాపల్లె నెల్లను శాశ్వతముగ
నకరముగ నూలుగడపగా నప్పయాగ్ర
హారమనఁజేసె నాచంద్రతారకముగ 41

గీ. ఏనుఁగును నాశ్రయించి దా నింతసిరిని
బొందె గావున గజపతి భూమివిభుఁడు
ఏను గెక్కించి కటక మూరేగఁజేసి
సాగనంపెను తన్ని జస్థానమునకు. 42

ద్వి. పాలుపొంగినయట్లు బాపనియింట
శ్రీలుపొంగెను యశశ్రీ నిండుకొనియె
సరిదీని విని, చెప్ప వదిలిన వ్రాయ
విష్ణుదాస్యము మంగళమహాశ్రీలు. 43

